

רינת מריה רילקה

מה דלה ידיעתנו על המשורר. קצב-שירה, כי יתרונו ויהנה איתנו היהור כי ינצני ויוע בתוכנו הניי-לבב, דמות כי חופיע לפנינו ותמצא בנו את גיבה הפלסתי - רינים אנו לומר, שאותו המשורר הביב עלינו, נאמין לעלות אליו והגנו נשארם עם נפשנו באשר עמדנו. דומה, שאין אנו רשאים לישור מידו אלא את אשר השיה זה מתוכנו.

לפיכך נעשים שירי-העם עד מהרה בני-בליאק, פלוגיא-למיני יצק את הנשור-תיו בדפוס-הבעה סתלטים והנה באים האהרים ודורשים אותם כצורת-הנטיי לרגשותיהם המה. משוררים רבים מסי הפקים בכך. רוכס לחנית את עוזר התאה ואת רשמי השעה, החסונה הבורדה. הרחש המבורד נותנים דמי לנשפם.

וישנם משוררים, שפעלם מחייב שליכות וכל אחת מיצירותיהם משמשח שלב נוסף בהעפילם אלי מטרה ואין אלה מסתקים בתוספת-צילוצל משלהם זעיר פה זעיר שם, יש משוררים, אשר בכפיאם הגו נתבעים למצות-ההתעלות מעל חיי-החולין שלנו והללו אינם מת-נלים אלא להולכים בעקבותיהם ורק מאהכיהם יבינו לרעם. על משפחתי המשוררים הזאת נמנה רינת מריה רילקה.

רילקה כתב שירים, אשר מעטים כמותם לקסמיה-הצלוז, אפשר, לא הקד דימו איש, שהשכיל לשענד כמותו את שפת-אשכנו לתשמישי זמר. נהחדשו אצלו חרוזים המהוייבים, כאילו, מפבעי ברייתם והמלכדים את שורותיו אשה ברעותה ובוקעים לצניהן אפיקים לורימה מאוחדה. רילקה מפענח את צפוני ההרגשה והגורל, הדברים נצבים נוכח פניו מעורר-סלים, הוא מביע את האמת הערוסה כאחד מבני העליה המהורים, הוא מרוסס פעל מ-וצת-הומנים, אולם בכל צילי משלו קורנת מחשבת-האדם בן-זמנו. על כן נתחבב על לבם של צעירים רבים, שהבינו לננוי-לשונו, נושאים הם בחכם את פרקי-זמרתו כנתחי-עולמם הפנימי והם ננאלים באורו - ובכל זאת לא שאכנו גם אלה מבארו אלא טפין טפין, הם מצרפים אותו לנכסיהם ונעטיה של אהבתם העצמית אינם מתמכרים לו כליל, אם גם ידמו דאהוב את המשורר. כי האהבה לאמתה משמעה הכנת-החולל ללא מחשבה אנוכית, ורילקה ראוי הוא להבנת-פנים כזאת.

ככוריי-שירתו גדלים ללא מטרה וניזונים מעצמת-החיות הנדושה, שירים ראשוניים משמשים בכזאה לרנשות צעיריים ורבי-נון, בטוים אין בו משום חידוש, מעין שירי-עם, ברם, עם, מסר השעותי ראשית-דרכו של המשורר, יצירתו נלי-המת עתה על האלהים ועל עבודת חבורא.

כנור לאחיו שוקד הוא על מנלתו והוא חוזר וקושר כתרים מאלפים לשם המפורש, אכן יש אלהים; אלהים הוא התשכה, אלהים הוא הדממה, שמאחורי

הסגור, הדברים עומרים לפניו כמתצה מבדלת, אין דממה בתכלית הדממה, חמיד משתרבת איוו לחישה קלילה וחמיד מרסרף איזה הכהוב מעורפל על פני-המעמקים, אכן יש אלהים ומקורב הוא ואפשר ליהנות מפנעי-שכינתו, אכן יש שביד ההילך מישרים עד לכסא-כבודו, יש דממת-טוהר, יש אחרית-התמכרות הנאחזת ומדבקת בו, יש אלהים נעדר-דמית ויש לשון כנולדת-דמויות ולכן אין קנה למערבות-המלחמה על על האלהים, אתעה מסביב לאלהי מסביב למנדל עתיקי-זמין, אתעה מסביבו א"ס שנהי, חסונות חדשות, רעיונות חדשים, רנשי התלהבות החדשים - שעה קלי של הניי-מרנוע בנככי גורלם של אחרים ובזכר-מאורעות ושוב מלחמה ללא חרדה על דעת-האלהים - אלה שני החלקים של ספרי-השעות; שתי יצירות שמכריח אותן קו של אהדות ושעל חתומיהן רובצות שנתים של עיפות, אחרי שנתים ימים נרקמה המנילה השיר לישית לספרי-השעות: מסר הענות והמותי, תעיתו מסביב לאלהים זכמהתו אליו נסחיימו כאן בראשי הפרקים של עבודת-הבורא, כי גדל הנער שהפך קיר את עצמו מתוך בטול-היש שלו ויהו לנבר המעמים על כתפיו את נטל-ההיים ושלל סני לה בהשלת-הצעקה מעל פני השכינה.

שלושה רעיונות משתלבים אהרדי על מנת לזווג את האדם היוצר עם אלהיו, הרעיון הראשון, הקרוב ביותר לרדכי תפיסתו הקודמים, געוץ במסתורין: אין הכורא יודע את יצירתו, כי מטרה היא ופניה מאז אינם עמה, אולם משתוקק הוא למצוא את אברתו והאמן עוזר על ידו בעמלו, הרעיון השני בא ללמדנו, שאין דעת אלהים מעבר לדברים, מי שהצליח מתוך הכרת אמת לקלוס בקרבו את כל הדברים, זוכה לבחינה של דעה אלהים, והרעיון השלישי אומר: להתנבר, להשתלב.

הרעיון הראשון חוזר, בין מתוך כונה רצינית ובין מתוך מעשה-שעשועים, במדרשי האנדה על הקדוש ברוך הוא, הוא מבצבץ ועולה מתוך רחשי-אהבה מעסיקים ומתוך הכרת-אמן מושלמת, אולם מרובות בו עדין מצהלות-שעשועים, הרעיון השני והשלישי קובעים את כל יצירתו העתידה של רילקה, מה שמתבהר למעטים לטובי-האנשים ומשתכח מלבם, נצטלל כל כך ברוחו של רילקה עד שהוא רואה בו את חזות-הכל.

אלי, יונשה נא כל אדם למות
 מיתה, אשר תזרום מאלה החיים,
 בהם ננו המדה וְשחר וְענות. *

משמע: הוא רואה את האדם כהיותו מוכן למסעו, מראשית הולדו נפסל אליו המות והוא עולה וצומח עמו בקנה אחד עד היותו פרי תלולים המבשיל ונושר מפירות-איטנו, ברם, עינו משובש

* בנינה הנכונה.

מות על כל מביבו והן נתקלות באי-ההשלמה, במיתת-ארעי, בחיי בהלה, אחרים הכרכים, ארורה שליטת המטבעות הממששששת, היו תמיסים, התערו בקרקע, למדו חיי-טבע - כזה הוא שם את מעינו בנוסח היום חדש, אולם דבריו הרגויים צער ויסורין והנאמרים על אזני-תקופתנו: אלהי, צאן אובדות ומסורדות הן הערים הנדולות - וערנתו לחיי-טוהר של תמימי דרך: אלא הכתנה-לעול-הבא, אלא הצצה במרומים, כי אם נענועים לאי-מנוסה מפני המות ולעבודת-שכלב כלפי העולם הזה, לבד נהיה חדשים לעצמי ירינו - אינם תקנון למסכת-חיים, כי מדרכו של רילקה ליהר את הדבור על ההויה הפנימית ועצם רעיונו על עיצוב-דמותם של החיים נובט מבפנים, מדמות דיוקנו של האדם השלם.

הרעיון השני והשלישי מתמזגים ונעשים שנים שהם אחד: אין היצירה אלא שלמותו של האמן-מלידה, מתפקי-דו של היוצר לנצח על מלאכת-המחיד שבת ולסתת בקסדנות ללא שארית את הדברים בתכניהם המושלמת, המלה היא היא כחומר ביד המשורר, כאותה האבן הנתונה ביד-הפסל, פריצופו הוא מסתתר מאחורי-נבם של יצירי-כסיו.

הרעיון השני והשלישי מתמזגים ונעשים שנים שהם אחד: אין היצירה אלא שלמותו של האמן-מלידה, מתפקי-דו של היוצר לנצח על מלאכת-המחיד שבת ולסתת בקסדנות ללא שארית את הדברים בתכניהם המושלמת, המלה היא היא כחומר ביד המשורר, כאותה האבן הנתונה ביד-הפסל, פריצופו הוא מסתתר מאחורי-נבם של יצירי-כסיו.

מרנריחה פינת

תרגם סכיו רלית

כאיתם החולים הכואבים משחמי-שים הם כלשון, בכדי להצביע על המרה, בעוד אשר שומה עליהם להתי-נלל להוך המלים, כשם שהסתת של כנסיה מתנלנל בעקשנות לתוך שויון-רוחה של האבן... אלא כלי לא ראה אלא פעם אחת ניצד הגורל מתמססם בתוך חחרוים ללא-תשובה, ניצד הוא הופך בחוכם מחזה ולא יותר ממחזה... המלים האלה היו מעין אמירת-קדיש על קברו של משורר צעיר, שלא זכה לפסל לעצמו את נתיב ההנשמה ושלה יד בנפשו, במאמרו הגדול על רודן הפסל כתוב לאמר: והיודע לחוות ולצור את כל הצורות - כלום לא נתן לנו את כל מתנת הרוח?

אין יצירתו של רילקה אלא עיצוב דמותם של הדברים, הנעשה מתוך התי-נברות על עצמו ואנב צעירת-החמיד לקראת השלימות.

ניצירה הזו חבויה עבודת-הבורא, התנברות-חיים מהונה-מתונה והתמונות מעסיקה ורבת התמכרות עם אלהים...